

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 20.

V Ljubljani, dné 15. majnika 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold. Posamične številke se prodajejo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije** in **oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila** in **poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Duhoven in politika v Istri.

V Istri dne 13. maja 1897.

Kakor se mora v obče slovanski narod v Istri proti nenasitljivemu sovragu italijanske židovsko-framasonske lože sam braniti, ako noče, da ga klika uprav s svojimi peklenškimi spletkami ne uniči, tako se mora posebej še slovanska rodoljubna duhovščina istrska proti isti kliki sama braniti. Zagovornikov nima ni prvi, ni druga. Vender narod, kar ga pripada slovensko-hrvatski stranki, je zdrav in čil, krepak posebno po britkih izkušnjah zadnjih državnozbornskih volitev. Narod istrski se ne uda več, se ne ukloni nikomur; ravno tako tudi ne njegovi voditelji, med katere smemo prištevati vrlo slovansko duhovščino. Ako mora slovanski narod sploh pred gospodujočo kliko toli trpeti, se ne smemo čuditi, da irredenta izliva ves svoj žolč uprav na slovansko duhovščino. In zakaj? Edino le zato, ker se duhovščina poslužuje svojih državljanskih pravic, ali, kakor nasprotniki v enomer pišejo, ker se duhovščina vmešava v politiko. To je tedaj oni „strašni“ greh, vsled katerega mora istrska slovanska duhovščina toliko preganjanja in zasmehovanja trpeti! To trpljenje bi sicer še ne bilo neznosno, ko bi duhovščino le gospoda italijanska preganjala, ali trpeti mora skoraj povsodi isto preganjanje pred nekaterimi svojimi župljani. Karkoli trobi v smrdljivi italijanski rog, vse v enomer kriči: duhoven naj ostane doma, v cerkvi, opravlja naj svoje dolžnosti, in naj se ne briga za volitve! Dobro, ko bi bilo to dandanes mogoče! Ali, da sili duhovščina v politiko, to zahtevajo mnogi pravni razlogi, ki duhovščino kar naravnost silijo vtikati se v politiko, to zahteva dandanes od duhovna uprav njegov stan. Glavno vprašanje je tedaj: mar li res ne sme

duhovščina vmešavati se v politiko, in, ako se vender le meša tudi v politiko, ali morda sv. vera pri tem kaj trpi?

Čenjeni čitatelji naj mi oprostite, da se hočem v pričujočem članku ozirati le na Istro; to pa zato, ker so razmere v Istri take, da se duhoven, ki ima le kolikaj verskega in dinastičnega čuta v sebi, ne more dandanes izogniti politiki. — Ako pa govorimo o politiki in duhovščini v Istri, nikakor ne smemo prezreti bitstvenega razločka med slovansko in italijansko stranko v Istri.

Smelo trdimo, da je italijanska stranka, ker je framasonsko-irredentistična, silno nevarna celokupnosti avstrijske države, tedaj je kot taka protidinastična. Vsak njen čin je protidinastičnega značaja. V dokaz navedemo le nekaj slučajev.

Do zadnjih časov je bilo delovanje italijanske klike nekako tajno. Stranka je bila skoraj v nevarnosti, da izgubi tla celo tam, kjer se je mislila trdno. Vsled tega je stranka sklicala precej pred volitvami političen shod, kjer se je izdala deviza — čisto framasonska — „osar tutto!“ Od onega časa se je začela klika gibati. — Legini shodi so se pomnožili, odkrila je Tartinijev spomenik v Piranu, in, ako se ne motim, so pirsanski framasoni v družbi s koprskimi uprav tiste čase obiskali rovinjsko ložo „chi dura, vince.“ — Vsi ti shodi, odkritje Tartinijevega spomenika, drugi različni obiski, bili so le sredstva v dosego namena, ubogemu, nezavednemu in že demoralizovanemu ljudstvu pesek v oči. Glavni in edini namen teh shodov je bila organizacija italijanske, irredentistične, framasonske in protidinastične stranke. Odkrito je stranka začela že nastopati ob času dvojezičnih tabel.

Čudno se nam pa zdi, da se je primorska vlada pri vseh teh prilikah tako slabo, — kmalu

bi rekli — boječe obnašala! Ob nemirih ra dvojezičnih tabel je poslala svojega moža v Piran. Mož je imel dober namen, a ko je uprav začel delati, bil je odpoklican. In stvar je — zaspala! Prilikom odkritja Tartinijevega spomenika je bila italijanska klika že bolj drzna, bolj odkrito protidinastična. Pri banketu, kjer ni bil prisoten vladni zastopnik, so bili vsi govori odkrito protidinastični, da, naravnost veleizdajski. Ako se ne motimo, je vladni zastopnik tako o tem slučaju, kakor tudi o priliki obiska Pirancev v Rovinju, predložil visoki vladi uradni natančni popis vseh teh dogodkov. Poudarjal je seveda, — ker drugače pač ni bilo mogoče — da je bila vsa slovesnost protidinastična, veleizdajska. A zato se je moral tudi on iz Pirana umakniti. Takratni nestrpni župan Fragiaco je bil tožen zaradi veleizdaje. A danes je vsa stvar — zaspala brez vse preiskave, le nekaj zunanega je bilo, mož je nedolžen. Vse, kar se je proti temu možu zgodilo, bilo je Slovanom pesek v oči. Seveda, varovala ga je loža. In slednjič, zmagal je Bartoli jedino le s pomočjo lože in šel na Dunaj v ložinem imenu, a vlada je tako globoko vpletena v spletke ložine, da je nehoté ali hoté podpirala to nemoralno zmago. Mi pa, razmotrujoč vse te dogodke, lahko trdimo, kar smo tudi že trdili, da je Bartoli framacon. Zakaj se je pa še le pri njegovi izvolitvi javno pokazala framasonska zastava: „sempre avanti“? Vlada je hoté podlegla vplivu ložinemu. Iz zagate, v katero je vlado speljal namestnik Rinaldini v svojem sovraštvu do Slovanov in tudi do cerkve same, jo more jedino le rešiti odstop Rinaldinijev. Mi si to srčno želimo!

Ko vam je, čenjeni čitatelji, poznan značaj italijanske klike, nam pač ne bode težko, označiti slovansko stranko v Istri, h kateri pripada

Rodoljubje in ljubezen.

Spisal Fran Govekar.

Čitala sem kritike te povesti še pred povestjo samo. Ime pisateljevo ni me preveč vzpodbujalo k čitanju. Nezadovoljnost, katera me je prešinila pri čitanju njegovega romana „V krvi,“ tičala mi je še po vseh udih, da sem dejala: „da bi si v novič privabila nevoljo ter skvarila ukus, ne bode nikoli prepozno.“ Toda kritike o tej povesti, štiri ali pet po številu, glasile so se — kolikor je meni znano — razven ene v „Domu in svetu“ vse po vrsti enako pohvalno, enako navdušeno in bile so enako polne kadila. Postala sem res radovedna, ne na Govekarjev umotvor, saj, kdor je čital več proizvodov enega pisatelja, ve po priliki, kaj in koliko ima pričakovati, temveč bila sem radovedna, koliko je v teh kritikah resnice. Da v njih ni bilo niti najmanjše opazke, ki bi pisatelja grajala, ali vsaj opominjala na kak nedostatek, kar je sicer pri kritikah, če tudi najugodnejše se glasečih, navada, to se mi je zdelo sumno.

Podpisi pri kritikah: Aškerc, Marica in nekateri brezimniki, nikakor niso omajali moje nezaupnosti. Saj poznamo Govekarjeve pristaše, podpiratelje in razširjevalce nove šole, kateri glavar je Govekar. Geslo „svoji k svojim“ je torej veljalo tudi tu. A to načelo ne smelo bi veljati v tem slučaju, na dan naj hodi samo popolna in nepristranska resnica. Kritika kakega pisatelja

ni spisana samo za prijatelje ali neprijatelje dotičnega, temveč nje glavni namen je, povedati narodu, kaj in koliko naj ceni svojega veleuma, odkrivati ter razširjati med svet njega prednosti in zmožnosti, ako jih ima, ter na dostojen in spoštljiv način opozarjati na njega nedovršenosti, brez katerih je le malokateri pisatelj. Noben pisatelj se ne more osvoboditi svoje individualnosti in zato je težko mogoče, da bi ustrezal različnim nazorom in ukusom brezštevilnih čitateljev. Da bi pa kakega pisatelja povzdigovali v tretja nebesa, ker nas veže na-nj osebna simpatija, ali pa narobe: da bi neusmiljeno mahali po kakem pisatelju, ki nam, iz katerega si bodi uzroka ne prija, kažoč svetu le njega nepopolnosti, a molčeč o prednostih njegovih, kakor je zadnji čas v navadi posebno pri nas Slovencih, bilo bi ne samo neblago, krivično in brez značajno, temveč tudi pregrešno, ker bi bilo v velik kvar narodu. S takimi pristranskimi in krivimi sodbami se na častno mesto povzdiguje malovažna pisateljska moč, veliko obetajoč talent se pa pokoplje in zatre. Znano je, da se velik del občinstva, kar se mnenja in sodbe tiče, navadno zanaša na javni glas in se klanja le onemu in ga obožava, katerega mu priporočajo časopisi. Iz tega je razvidno, kako prepotrebna je zanesljiva, poštena in vseskozi resnična sodba. Ne glede na velik pregrešek, katerega storimo proti narodovemu ukusu, ako mu predlagamo le srednje-dobre umotvore kot vzgled dovršenosti, kakšno osra-

močenje je tudi za ves narod, ako naše hvaleisanje, naše navdušenje, s katerim obsipavamo svoje peresne junake, ne dobi odmeva tudi v srcu in razumu drugih narodov, ki utegnejo čitati naše kritike in premostrivati dela naših pisateljev. Ne nabijajmo torej na veliki zvon, kjer bi majhno bingljanje tudi zadostovalo, a tudi ne potiščajmo prezirljivo v kot onega, o čegar popolni neveljavnosti še nismo prepričani, da se pred svetom ne osmešimo.

Da so se kritiki Govekarjeve povesti „Rodoljubje in ljubezen“ baš s svojo premalikovalno oceno — posebno Askerčev v „Ljubljanskem Zvonu“ — v javnosti že osmešili, ali pa se še bodo, ko začno čitatelji primerjati od kritikov izrečene sodbe s povestjo samo, tega se zelo bojim.

Prečitala sem torej „Rodoljubje in ljubezen“ natanko in pazljivo. Povest je sicer boljša, kakor prejšnje Govekarjeve, a boljša le v tem, ker je dostojnejše spisana, pravim dostojnejše, ne menim pa, da bi bila v resnici povsem dostojna. Tudi o tem se je jeden kritikov ponašal, češ: zdaj vidite, kako zna Govekar tudi nežno pisati!

Nežno? . . . Izraz ni pravi. Pazljivo oko najde kmalu pod ono umetno nežnostjo dober del podlosti, katero je pisatelj odel s sladkomikavnimi, navihanimi besedami. Predobro se čuti, kako se je pisatelj prizadeval zatajiti svojo narav, spreminjati svojo pisavo, to pa nikakor ne iz blagega namena ali poštenega prepričanja,

velika večina istrske duhovščine. Mi lahko z mirno vestjo trdimo, da je slovanska stranka v verskem oziru nepokvarjena in strogo dinastičnega mišljenja. Tega ji nasprotniki ne odrekajo in tudi ne morejo. Edino, kar ji nasprotniki predbacivajo je to, da baje hrepeni po zvezi s Hrvatsko. No, ko bi to bilo sploh resnično, bi bilo vendar le bolje, kakor pa hrepeneti po zvezi z Italijo. Če hrepenimo po zvezi s Hrvatsko, še s tem ne spodkopavamo tal habsburškemu tronu, ampak bi s tem le še bolj utrdili avstrijski vpliv v pokrajinskih deželah. Mi pri tem vendar še lahko ostanemo najzvesteji Avstrijani. Sicer naj si pa zapomnijo italijanski irredentaši, da si mi ravno tako malo želimo priti pod ogersko vlado, kakor pod Italijo. — Ostaja nam še konstatovati, da je tudi kmečko ljudstvo ondi, kjer prevladuje vpliv italijanske klike, demoralizovano, napojeno strupom framasonsko-irredentističnim.

Kaj naj stori slovanski duhoven službujoč v takih razmerah? Ali naj mirno gleda, kako brezvestni agitatorji ščujejo proti vsaki avtoriteti? Ali naj dopušča, da na ta način zginja med priprostim ljudstvom vsaka senca avtoritetnega principa! Ne, in stokrat ne! — Nasprotno je dolžnost vsakega duhovna, skrbeti, da se med ljudstvom ta princip utrjuje. Zapomnijo naj si nasprotniki duhovnov, da kadar bode duhoven prenehal utrjevati avstrijski čut med ljudstvom, bode imel kmalu cerkev prazno, to je, med ljudstvom bode z verskim čutom ob jednem zginil avstrijski čut in z obema narodni čut. To so trije pojmi, ki so posebno v Istri neločljivi. Vzemite slovanskemu ljudstvu ljubezen do svojega naroda, in vzeli ste mu ob istem času tako verski, ko avstrijski čut! — Duhoven ni postavljen samo, da uči, ampak tudi, da razlaga verske resnice; njegova dolžnost ni samo evangelij v cerkvi prebirati, kakor hoče poturica Ivan Krstić v svojem umazanem, od framasonov plačanem listu, in ž njim seveda njegovi prijatelji, irredentaši v Istri. Učiti in razlagati verske resnice, je duhovnom poverila dolžnost cerkev sama. Če tedaj duhoven skuša ukrepiti med ljudstvom razum verskega čuta tudi avstrijski čut, s tem utrjuje v ljudstvu poglaviti nauk sv. cerkve, da je vsaka oblast od Boga, in da so vladarji zastopniki božji; brani tedaj v smislu sv. cerkve pred vsem postavno avtoriteto. Ker so pa stremljenja italijanske klike v Istri framasonska, tedaj revolucionarnega značaja, mora se temu duhoven, ki je edini branitelj avtoritetnega principa med istrskim ljudstvom, z vsemi močmi zoperstavljati. — Sveta cerkev je skušala vse čase po nalogu Kristovem pridobiti si nekak vpliv tudi v javnem ali političnem življenju. Povdarjala je vselej in povsodi

prava krščanska načela, dobro vedoča, da le v državi, kjer se spoštuje nje nauk, vladala bodeta mir in sreča. Če tedaj dandanes duhoven, ker je nauk sv. cerkve neizpremenjen, v ustavni državi oznanjuje ljudstvu verske resnice, upo rabljati mora iste tudi na javno življenje, kajti ni dosti da hodimo samo v cerkev in molimo, kot pravi kristjani moramo tudi skrbeti, da se sv. vera povsod spoštuje, da ima veljavo ne le v cerkvi, ampak tudi zunaj cerkve. Dokazovati mora duhoven ljudstvu, da bode le takrat srečno, kadar bode vse postavodajstvo prešinjal verski duh. Duhoven je tedaj poklican, da oznanjuje verski nauk, in tako verski čut v ljudstvu utrjuje. To je njegova prva dolžnost, in tega mu največji nasprotniki ne odrekajo. A za duhovne to ne sme še biti dosti. Ker bi morale biti vse postave sestavljene v verskem duhu, skrbti naj duhoven, ki mora ljudstvo učiti, da isto spozna, ne le zakaj so postave, in da jih mora izpolnjevati, ampak tudi odkod so postave, tedaj kdo dela postave. Ljudstvo mora dandanes vedeti, da postave sklepajo poslanci, tako državni, kot deželni. Kakoršni so pa poslanci, ali zvesti katoličani, ali pa brezverskega duha, take bodo tudi postave, dobre, ali slabe. Logično mora tedaj duhoven, kot verski učitelj, ljudstvo prepričati, da sme pričakovati dobrih postav le od dobrih poslancev. Zato pa mora duhoven po svojem poklicu skrbeti, da ljudstvo res dobre, katoliške poslance voli, to je mešati se mora uprav po svoji službi v politiko. — To je nekako prvi del avtoritetnega principa, a drugi del je gotovo dolžna pokorščina do posvetnega vladarja.

Vladar potrja postave, katere so sklenili od ljudstva izvoljeni poslanci. Še le potem ima vsaka postava veljavo za vsakega državljana, oziroma deželana. Takim postavam se mora vsakdo brezpogojno pokoriti. S tem pa, ako je ljudstvo pripravljeno, v vsakem slučaju ukloniti se postavam, spoznava očitno, da je ravno po božji postavi dolžno, skazovati pokorščino višjim oblastim. — Kdo naj pa skrbi, da ljudstvo res spozna božjo postavo? Edino le duhoven, ki je zato postavljen. Nikdar pa bi ne ravnal duhoven prav in po namenu sv. cerkve, ako bi ljudstvo kar enostavno učil božje in cerkvene zapovedi. Treba jih je tudi razlagati in povedati, kako se prav uporabljajo. Iz tega pa sledi, da, ker uči sv. cerkev ljudstvo spoštovati od Boga postavljene vladarje in se pokoriti njegovim postavam, je v prvi vrsti to dolžan oznanovati duhoven. Ljudstvo seveda tudi drugače spoznava različne postave; da jih je pa po vesti dolžno tudi natanko spolnovati, pové mu sv. cerkev po duhovnih pastirjih. — Kdo more tedaj oporekati, da du-

hoven ni naravnost dolžan, vtikati se v politiko, vsaj v Istri!

Bilo bi pa tudi žalostno, ako bi se duhovni, posebno dandanes, ne vmešavali v politiko. Po naravni postavi bori se namreč vsaka stvar za svoj obstanek. Ker je pa cerkev pripoznana od države same kot juridična oseba, ima tudi ona vso pravico do obstanka. A priboriti si mora obstanek uprav — sama. Kako naj se pa to zgodi? Dandanes v Avstriji gotovo po deželnih in državnih zborih. Če pa dandanes, kakor vidimo, že vsak stan skrbi, da spravi svoje zastopnike v državni zbor, zakaj bi cerkev tega ne smela storiti! Če ima pravico framasonska loža v Istri, pošiljati svoje poslance v državni zbor, zakaj bi pa duhovni ne smeli skrbeti, da se dobri zastopniki pošljejo v zbornico? Kakor vsaka družba, ima tudi cerkev pravico, braniti svoje pravo, uprav tam in na isti način, kjer upa kaj doseči. To se pa zgodi dandanes po dobrih zastopnikih v zbornicah. Ako hoče cerkev spraviti v javna zastopstva svoje zagovornike, mora tudi skrbeti, da se volijo; zatorej je samo po sebi umevno, da se mora cerkev vmešavati tudi v volilne borbe. . . . Zatoraj, dokler je tako, so prav duhovniki prisiljeni, voditi politične volitve. — In dandanes je tako uprav v Istri. — To so pravni razlogi, ki dajó duhovnu vso pravico, vtikati se v politiko. — Že čestokrat smo slišali, da kadar bi italijanska klika v Istri ljudstvo iznarodila, vzela mu materni jezik, takrat mu odvzame ob jednem tudi sv. vero in dinastični čut. Verski, dinastični in narodni čut, so trije pojmi, dandanes v Istri neločljivi pojmi, ki silijo ravno slovanskega duhovna v politično borbo. Italijanska stranka skuša ljudstvu po Istri vzeti materni jezik, tega pač sama ne taji; odločno pa taji, da mu hoče izdreti iz src verski in dinastični čut, da je tedaj protiverska in protidinastična. Naj le taji, saj tega ne taje vsa njena javna dela. Tega nam ne utaji, tudi ako pošilja še več svojih duhovnov kot volilne može na volišče. To nas nikakor ne moti, ker ravno te duhovne predobro poznamo. Za nas velja v tem slučaju predrugačen pogovor: „obleka ne dela človeka.“

Italijanski framasoni bi slovanske duhovne seveda kaj radi videli vklenjene v verigah z ljudstvom vred kot zločince. A pošten branitelj svoje ožje in širje domovine ni bil še nikdar zločinec, pač pa je zločinec izdajalec domovine, in so vsi oni, ki izdajalca podpirajo, ter prikri vajo njegova zločesta dela. Istrski slovanski duhoven ni bil še nikdar izdajalec svoje domovine, prej so izdajalci mile nam Avstrije uprav tisti, na kojih prizadevanja se pošiljajo za slovansko duhovščino orožniki poizvedovat, kaj dela, kaj

temveč ker ve, da propade pri „Matici“, ako ne bi pokrival svoje volčje kože z jagnjetovo volno. A kakšna bi to bila za nj škoda ne glede samo na to, da je pisatelj silno častilakomen — častno je pa vsekako prištevati se Matičinim pisateljem — ampak tudi zato, ker „Matica“ dobro plačuje!

Povest je spisana v gladkem, lahkotnem slogu in zato se prijetno čita. To je menda edina prednost Govekarjeve muze, da zna jasno, živahno in zanimivo popisovati, ter da ima jezik v svoji oblasti. Zato ne umevam, čemu on tako rad po nepotrebnem vporablja tujke, ki toliko žalijo uho in skazijo tudi najlepši slog. Tudi je pisatelj večkrat preobilen v besedah. Kadar hoče nekaj povdarjati, tedaj k samostalnikom nako pičuje preveč pridevnikov, ki lastnosti dotične stvari ne olepšujejo in ne povišujejo, ampak jo povsem le spačijo.

Snov povesti pa je nad vse preprosta in tudi na najnavadnejši način predstavljena in razrešena, torej povest nikakor ni umotvor, za kakoršnega jo kritik Aškerc v „Ljubljanskem Zvonu“ navdušeno proglašča, imenovavši nje pisatelja mojstra, veleuma. Vsak večji človek, ki bode povest čital in tudi premostrval nje vrednost, bode temu odločno ugovarjal. Nočem s tem žaliti sicer priznanega pesnika, ki je, bodisi iz pristranosti, bodisi iz nevednosti, to trdil in tudi z malo prepričevalnimi dejstvi podprl neizmerno hvalo. Ker je Aškerc dober pesnik, še ni, da bi moral biti tudi dober po-

znavelec in zanesljiv ocenjevalec proze. Baš s svojim do smešnosti pretiranim malikovanjem Govekarjevega talenta je pokazal, da je popolnoma lajik na polju novelistike in romanistike. Ni mu zameriti. „Le črevlje sodi naj Kopitar!“

Da bi Govekar bil veleum, mojster! — Za Boga, v čem neki? Jaz gojim vse drugačne pojme o veleumih, o mojstrih, kakor tudi o umotvorih sploh. Dober peresni umotvor mora biti tak, da, čitaj ga kdor hočeš, mlad ali star, moški ali ženska, domordec ali tujec, mora vsakemu ugajati. — V njem se mora nahajati nekaj posebnega, česar si ne moremo raztolmačiti, a kar nas prevzema, omamlja, navdušuje, da se z enkratnim čitanjem ne zadovoljujemo, da ga še in še čitamo, če ne vsega, vsaj tu pa tam, posamezne umne dovtype, globokomiselne opazke, posamezne presunljive položaje in duhovita premostrivanja. Umotvor mora biti tak, da, prevédi ga v katerikoli jezik, nikdar ne izgubi svoje prvotne veljave, svoje zanimivosti in mičnosti, baš ker je spisan z duhom in globokostjo in svojstvi, katera ceni, spoštuje in želi vsak izobražen in čuteč človek katerekoli narodnosti. Ako pa spis ne ustreza vsem tem pogojem, ali zadošča samo nekaterim, potem ni več umotvor, temveč le vsakdanje delo, katero morebiti prečtamo le zato, ker je izdelek naše literature. A pri čitanju smo se dolgočasili, smo se silili k vztrajnosti in pazljivosti, in komaj smo delo prečitali, odložimo je mrzli in utrujeni, ne da bi

v nas odmeval najmanjši jek tega, kar smo prečitali, ker nismo našli nobene duševne utehe. Po pravici méni neki veleum, da spis, kateri ni vreden, da bi ga dvakrat in tudi večkrat prečitali, ni vreden, da ga sploh čitamo.

S tem nočem reči, da bi se povest „Rodoljubje in ljubezen“ čitala brez zanimanja, a baš tako tudi ne bi si upala trditi, da bi jo kdo tako kmalu vdruči hotel čitati samo zaradi posebnega užitka. Zakaj ne? Zato, ker v tej povesti pogrešamo duše, ki bi nas ogrevala, pogrešamo duha, ki bi nas razvnel, pogrešamo čuvstev, ki bi nas presunila, in le teh išče in hoče čitatelj, kadar se uda čitanju. Berilo mu bodi prijetna, kratkočasna, a tudi blažilna zabava, naj ga razvedruje utrujenega od življenja borb, naj ga povzdiguje tlačnega iz vsakdanje bede. Čitatelj mora najti v berilu čuvstva, dejstva, resnice, katerih on sicer ne pozna, a po njih nevedé hrepeni, in ki morajo biti hrana, da tolažilno nanj vplivajo, ter vzbujajo v njegovi duši blagodejen odmev. Zastonj sem se trudila, da bi v povesti „Rodoljubje in ljubezen“ našla krepkosti duha, globokost mišljenja, dušeslovno spoznavanje in razreševanje. O vsem tem ni ne duha ne sluha, temveč opaža se sama plitvost, preprostost, vsakdanjost!

Pisatelj Govekar morda misli, da je duhovit, kadar popisuje karikature, kajti s posebno ljubeznijo se je spravil na to stroko. Njegovi dve poslednji povesti kar mrgolita karikatur, ki

piše, kaj govori. Javno znano je, da je ljudstvo istrsko, kar ga pripada slovanski stranki, verno in zvesto svojemu cesarju, ljudstvo italijanske stranke pa žalibog slepo dere za zaničevalci sv. vere in za zakletimi sovražniki našega presvetlega vladarja. In kar je še bolj žalostno, je to, da tako demoralizovanje ljudstva podpirajo, in njegove napake prikrivajo pred svetom celó višje osebe! Sramotno, a resnično! *Experientia docet!* Tedaj, kje je vir demoralizovanja? Kdo naj uči ljudstvo tudi politične morale? Duhoven in edino le duhoven, saj v jako demoralizovani tužni Istri. Nehala bode jedenkrat Istra biti tužna, ako bodo slovanski duhovni vedno jedini, delavni, neupogljivi in čisti značaji.

Izvirni dopisi.

V Gorici, dne 8. maja. (Interpelacije) V našem mestu in na Goriškem sploh se suče ta teden govornica večinoma o interpelacijah, katere so stavili svoječasno v državnem zboru gospod Alfred grof Coronini in italijanska poslanca dr. Versegnassi in g. Lenassi. Na znano interpelacijo Coroninijevo, da sta že dva škofa v Primorju žrtva političnega zistema, oglasil se je takoj škofov tajnik g. Zamparo, ki je, kakor namestnik Rinaldini, iz Italije, menda iz Padove doma. Ta gospod je razglasil po časnikih, da ni bilo pri znanem posetu dne 30. aprila med Nj ekselencijo vitezom Rinaldini-jem in nadškofom goriškim niti besedice govora o politiki. Kdor je ono izjavo čital, moral je biti uverjen, da je bil gospod Zamparo vedno navzoči pri označenem posetu, in je — vsaj v srcu — pomiloval grofa Alfreda Coronini-ja, da ni o tem nič vedel. Vender pa se je vsakemu čudno zdelo, da bi imela dva taka dostojanstvenika pričo blizu sebe, ko se obiščeta. In glej! popraševanja so kmalu do gnala, da gospod Zamparo res ni bil navzoči pri onem posetu, in je vender s svojo svečeniško častno besedo zatrjeval, da ni padla tam niti besedica o politiki. Nočemo sicer trditi, da to ni res; a kako more človek na tako odličnem mestu zastaviti svojo svečeniško čast v to, kaj se je, ali kaj se ni govorilo, ako ni bil sam priča temu pogovoru? To se pravi pač — najmileje rečeno — igrati s svojo častno besedo, in tega ne more nikdo odobravati, posebno tedaj ne, ko se zlorabi ta beseda v to, da se dela zadrega jednemu in umiva drugega.

Gospod grof A. Coronini, ki natanko in vsestranski pomisli, predno stavi interpelacijo v tako kočljivi zadevi, je tudi odgovoril na ono izjavo gospodu Zamparu. Ker je vedel, da ni

so večinoma neverjetne in nedostojne. Kaž: pa tudi zato res poseben dar; zdi se, kakor da je v njih doma, ker vliva v nje takorekoč vso svojo dušo.

V povesti pisatelji radi vpletajo kakega čudaka, kako karikaturu, ki naj bi tako mimo gredeč razvedrila čitatelja, ter veljala kot prijetna prememba v okvirju cele povesti. A da bi pisatelj ves svoj um, ves svoj napor obračal v naslikovanje takih izrodov, kakor dela Govekar, to nikakor ne priča o bistrem in bogatem, temveč o revnem, malenkostnem duhu.

Sploh „novostrujarji“ ne znajo sl. kati družega, nego temne, pokvarjene strani življenja, katere pošten človek najraje vidi odete s pajčolanom, in najraje popisujejo grde, malovredne ter podle osebe in značaje. V njih povestih srečavamo v enomer gizdaline, blazirance, lehkoživce, propalice obojega spola, ki se vsi po enem kopitu kretajo, mislijo in govorijo. Besede „faktično — kolosalno — fenomenalno — piramidalno“ in enake, kakor tudi onih brezsmiselnih: A-hm! — Ehm! — E-e-e! — Mghm! — humghm! — U-u-u!“ — in drugi vzdih, veljajo njim kot vrhunec duhovitosti in humorja. Zato tudi dosledno in prav po opičje nakičujejo z njimi svoje pripovedne spise. Tudi se ti novi literarni „veleumi“ pregrešujejo vsi zaporedoma v tem, da v svojih povestih uprizarjajo osebe, vpletajo dejanja in prizore, ki niso v nobeni zvezi s povestmi, in to delajo edino zato, da dopolnjujejo naprej določeno njih dolgost.

(Pride se.)

mogel biti imenovani gospod vpričo pri pogovoru g. namestnika in knezonadškofa, sklepal je, da bi bil moral dotični gospod k večemu poslušati pri vratih, kaj sta imenovana dostojanstvenika govorila. S tem je spravil gospoda kapelana v veliko zadrego. Mož mora pripoznati, da je, ali lahkomišljeno zastavljal svojo svečeniško čast, ali pa poslušal pri durih. Jedno je manj častno za tako osebo od drugega. A g. kapelan se je odločil za drugo. Čujemo, da se izgovarja tako, da je poslušal pri durih, ko je izvedel, da je g. namestnik pri knezonadškofu, ker je poznal dušno stanje škofovo, in sicer le z namenom, da bi posredoval, ako bi slišal kako nevšečno debato, med dostojanstvenikoma. — Hm —!

A „Soča“ pravi, in nji prepuščamo odgovornost za to, da je gospod Zamparo spisal ono „perilo“ po dogovoru in vplivu goriškega glavarstva. Zadeva postaja vsled tega vedno bolj zamotana in sumljiva in katoliški svet ima pač pravico, da zahteva tu pojasnila, to tem bolj, ker se tiče zdravja predobrega in premilega knezonadškofa goriškega. Tudi je nerazumljivo, kako se je moglo pustiti višjega pastirja samega v takem stanju, kakoršno opisuje g. Zamparo sam, da je prišel gost k njemu, ne da bi bil to kdo opazil. — Čudne so res razmere — v Gorici.

To izjavo Zamparijevo je takoj uporabil dr. Versegnassi v državnem zboru, da je stavil protiinterpelacijo, s katero je hotel uničiti učinek Coroninijeve interpelacije, in v kateri je zatrjeval, da laška liberalna stranka nima irredente med seboj. Glede na prvo zadevo se nočemo pričakati še z gospodom interpelantom, stvar se mora še bolj pojasniti. Gledé na drugo trditev pa prašamo: Kaj so bili oni goriški mladeniči, ki so šli na velikonočni ponedeljek v Visinale ter so prepevali tam pesem, pri kateri se morajo vsakemu Avstrijcu lasje ježiti, in kateri so sedaj v zaporu? Naj ukaže vender jedenkrat gospod poslanec svojemu „lajbžurnalu“, imenovanemu „Corriere di Gorizia“, in zloglasnemu „Independente-ju“, da odločno izjavita, da sta avstrijsko patrijotična lista, itd. itd. —

Tudi gospod Lenassi je stavil interpelacijo v državnem zboru, katero so mu priskrbeli gospodje na tukajšnjem magistratu. V njej toži, kako drzni so c. kr. uradniki v Gorici, posebno jeden c. kr. adjunkt, ki je celo na shodu v Št. Petru kritikoval postopanje tukajšnjih vladnih organov o znanih homatijah na Goriškem. Mož kliče vlado na pomoč, ker niso začela pristojna oblastva še disciplinarne preiskave zoper omenjenega gospoda. No, da bi bil dotičnik vsaj zabavljal na šempeterskem shodu proti Italijanom, bi bil oni klic po policiji vsaj deloma opravičen; a tako kaže le podlo in nizko mišljenje interpelantovo. Kako škodo trpijo Italijani v Gorici, ako kdo res kritikuje postopanje vladnih organov? Ta interpelacija kaže zopet, kako zagrizeno sovrašтво vlada med Lahi zoper Slovence celo v takozvanih olikanih krogih. Ti ljudje prežijo na vsako priliko, da bi ovajali, in, če je mogoče, tudi škodovali Slovencu, in to tudi tedaj, ko sami niso nikakor prizadeti. Za tako postopanje laške gospode nimamo družega odgovora, kakor Dantejev izrek: „Guarda e passa!“

Iz zlate Prage. 11. maja. — Ker Nemci uganjajo sedaj tak vrišč in krik zaradi jezikovnih naredb za Češko in Moravsko in zabavljajo zoper vse, kar ne trobi z njimi v jeden rog, pošiljajo češke občine svojim poslancem iskrene zahvale in priznanja. Magistrat stolnega mesta kraljeve Prage se je posvetoval v zadnji seji minolega leta, kakšno stališče naj bi zavzel napram nemškim psovkam in surovostim, ki se vsipljejo na mladočeške poslance. V prihodnji seji se bode razpravljalo o predlogih, ki se bodo stavili v tem oziru. Z jezikovnimi naredbama so zadovoljni vsi Čehi, izvzemši — realiste, katerim načelujeta prof. Masaryk in urednik časopisa „Čas“ dr. Herben. Ta dva propovedujeta humaniteto napram Nemcem, namesto boja! Lepa bi bila humaniteta, ko bi jo poznali i Nemci napram Slovanom; ker pa jo nočejo poznati, moramo se čuditi, da ima dr. Herben zlasti med visokošolci mnogo pristašev. Sicer so pa, kakor sem že omenil v nekem dopisu, realisti jako sorodni — socijalistom; to se

je pokazalo pri volitvah in se kaže pri jezikovnih naredbah.

Socijalni demokratje imajo sedaj najiskrenejšo željo, da bi si napravili češki dnevnik. Zato pozivljejo delavce, naj nabirajo denar za list; če se nabere 25.000 gld., bode listu obstanek zagotovljen. Socijalci mislijo, da bodo potem toliko krepkejše vplivali na ljudstvo, ki ne mara za nemško „Arbeiter-Zeitung“.

Da se oslabi moč internacionale, začeli so Mladočehi snovati društva narodnih čeških delavcev. Doslej je bilo že več shodov na katerih se je razgovarjalo o organizaciji takih društev. Žal, da ni videti med delavci posebnega navdušenja za to stvar, kajti vodijo jo Mladočehi; delavci pa nikogar tako ne sovražijo, kakor te.

Krušnogorska sokolska župa je nameravala prirediti 9. t. m. izlet v Toplice, kjer pravijo Nemci, da je zaključeno nemško ozemlje. Ko bi bilo to res, kdo pa bi bil vabil tja češke Sokole? No, izlet je bil prepovedan, ker se je bilo bati nemirov... Sokol pa je nato sklenil, napraviti samo poldnevni izlet, kateri mu je bil dovoljen, a brez godbe, zastav in sokolske noše.

Kmalu se bo praznovala petindvajsetletnica obstanka kluba narodne stranke svobodomiselné v Pragi. Ustanovil ga je l. 1873. dr. Karel Sladkovský z dr. Julijem Grégrom. Klubov namen je, širiti in krepiti zavest narodne pravde in politične svobode na podlagi demokratizma. Odbor bo izdal klubovo zgodovino.

Demonstracijski shod avstrijskih in nemških Nemcev v Draždanih se ni obnesel Bog vé kako posebno, kakor poročajo tukajšnji češki in nemški listi. Celó „Bohemia“ pravi, da ni bilo več, nego 1500 poslušalcev, med katerimi je bilo največ avstrijskih Nemcev. Navzoči so bili i blaženi možici Iro, Türk in podobni. Ko je bilo dosti komedije, jim je komisar razpustil shod. Sedaj bo prestrašeni Badeni gotovo takoj demisioniral.

Praško učiteljsko društvo „Komenský“ je zadnjič razpravljalo o šolskem predlogu dra. Ebenhoča. Soglasno se je vzprejela resolucija, v kateri se učitelji izrekajo zoper tako preosnovo šole, in sicer zaradi tega, ker bi se s tem znižal nivó splošne omike, ko bi otroci morali le do 12. leta hoditi v šolo.

Socijalistom za vzor stavljam poslanca Hybeša, kateri pravi, da je zato socijalist, ker mu to — „nese“. Dohodke ima res dobre od socijalistiške organizacije, povrh je še poslanec, njegov oče pa berači še sedaj v Dašicah.

Čeh. se jako veselé, da je posl. Hořica malo obtesal neolikanega naciona Wofla. Čestitke in zahvale mu prihajajo od vseh strani.

Ustřední Matice školská je prejela od 1. januv. pa do 30. aprila 53.320 gld., izdala 80.380 gld. Primankljaj je jako občuten. Pokriti ga upajo z izvenrednimi doneski in darovi.

„Hlas Národa“ poroča, da misli vlada izdati i za Šlezijo, in sicer posebno jezikovno naredbo, ker so tam razmere nekoliko drugačne, nego na Češkem in Moravskem, kajti deželni jeziki so češki, poljski in nemški.

Politiški pregled.

Volitve na Hrvaškem. Obžalovanja vredno je, da se za bližnje deželnozborske volitve na Hrvaškem, katere bodo od 19—22. t. m., niso zjediniše vse opozicijske stranke proti pravi sovražnici, stranki vladni, katera se po krivici imenuje narodno. Zjediniše so se pač Obzoraši in Domovinaši in postavili skupne kandidate, „čisti“ pravaši, katere vodi dr. Frank, imajo zopet svoje, in tretji kandidati, ki imajo največ upanja do zmage, so vladni. Prokletstvo slovansko se živo kaže v obeh sesterskih zemljah. Na Kranjskem je boj med brati za vero, na Hrvaškem za narodno pravo, v obeh deželah sta pa tepeni vera in narodnost, smeja se pa tretji, na tej strani Sotle Nemeč in na oni strani Madjar.

Ministerska kriza na Dunaju traja dalje, če tudi ne očitno. Grof Badeni ni zadovoljen s

slovansko večino. Vedno ga srce vleče k liberalnim Nemcem, in kri k sorodnim Italijanom, ker meni, da so to nositelji državne misli. Iz tega se razume njegov odgovor na interpelacijo o zadevah na Primorskem in prijazno občevanje z Nemci. Badeni se zelo boji stare koalicije Nemcev in Italijanov proti Slovanom, a ne po pravici. Slovanska večina v Avstriji se ne more več uničiti v zbornici, ako boče složna med seboj.

Jezikovne naredbe so nemške duhove silno razburile, ali ne same po sebi, pravi uzrok tiči v srditi agitaciji, ali bolje gonji, katero so začeli zloglasni prusijaki Schönerer, Wolt, Iro, katerim so podali roko i drugi zmernejši elementi. Celo krščanski socialisti so proti naredbam. Znani dr. Scheicher je govoril v zbornici precej rezko zoper naredbe, seveda ga zato nemški listi hvalijo in poveljujejo, češ, to je še jeden res nemški duhovnik. Agitacija zoper jezikovne naredbe se je zanesla celo čez avstrijsko mejo. Minulo nedeljo je bil v Draždanah na Saksonskem nacionalen shod, katerega so se udeležili tudi avstrijski Nemci, ki so hoteli s tem pokazati, da Nemci vsi jednako čutijo. Po našem mnenju pa so le dokazali, da so jako „zanesljivi“ Avstrijci in jako „patrijotični“. Nemškim protestantskim shodom in izjavam nemških občin hočejo se odzvati češka mesta, vsem na čelu Praga. V kratkem izide še naredba železničnega ministra, po kateri se bodo na vseh postajah, kjer je vsaj 10%, Čehov, izključevala imena postaj v nemškem in češkem jeziku.

Razmerje med Avstrijo in Rusijo je postalo nenavadno ugodno in prijateljsko. Leta in leta so obstajala nasprotstva med obema državama. Nasprotje je bilo časih toliko, da se je splošno govorilo o neizogibni vojski, naši častniki pa so se morali učiti ruskega jezika. Ko je prišel naš cesar v Petrograd, bilo je že vse uglajeno in poravnano. Pokazalo se je, da nasprotstva niso nepremostna, le dobre volje je treba in na obeh straneh nekoliko popustljivosti. Goluhovski in Muravjev sta se dogovorila, naj bode podlaga vsem korakom na Balkanu status quo, t. j. ohranitev starih odnošajev, to tem bolj, ker je Turčija v grškoturški vojski pokazala, da ima še pravico do obstanka. Povedati moramo, da je na to zblizanje največ vplival Viljem II., tem lažje, ker Nemčija nima na Balkanu nikakih interesov, pač pa je nemška politika vedno na to težila, da so njeni odnošaji z mogočno Rusijo čim boljši. Prijateljstvo med Francijo in Rusijo se zato ne bo ohladilo, saj Francozje vedo, da je rusko prijateljstvo vredno tudi kake večje žrtve. To druženje evropskih celinskih vlastij je očitno obrnjeno proti Angliji, ki vedno na skrivnem ruje proti solidarnosti evropskih velemočij. Kar trajajo nemiri v iztoku, ves čas igra Anglija nekako čudno vlogo, ki mora obuditi indignacijo ostalih držav, pa splošno nezaupnost napram angleški politiki.

Turške obljube Srbom. Ko se je začela grško-turška vojna, so se Turki bali ustanka v Stari Srbiji in Macedoniji in zato so naglo ponudili Srbom narodne šole in odpravili iz Skoplja grškega škofa Ambroža. Sedaj pa, ko so Turki Grke potolkli, so se v Carigradu premislili. Šol Srbom ne dajo in škofa Ambroža ne bode zamenil kak Srb. Srbski listi so zaradi tega postali na Turke silno nevoljni.

Angleški listi poročajo, da se bodo reforme v Turčiji začele resno izvrševati, brž ko se bode Turčija poravnala z Grki. Vlada ima baje najboljšo voljo, zboljšati stanje svojih podložnikov in zadovoljiti njih zahteve. Z ozirom na to sta se črnogorski knez in srbski kralj dogovorila, da bosta po svojih zastopnikih zahtevala od velevlastij, da poskrbe za sigurne garancije, da se bode turška vlada pri uvajanju reform ozirala na podložnike srbske narodnosti ter istim zagotovila potrebnih sredstev za narodno in kulturno izobraževanje. Dotlej pa ostane obe vladi nevtralni napram Turčiji in Grčiji.

Angleška kraljica Viktorija praznovala bode 22. junija jubilej svojega vladanja. Ob tej slavnosti pošljejo vse države svoje zastopnike na Angleško. Tudi papež Leon misli poslati svojega zastopnika, dasi Anglija ni v diplomatski

zvezi z Rimom. Nadškof westminsterski je že odpotoval v Rim, da se posvetuje osebno z papežem zaradi zastopnika. Ob tej priliki bode poskusil papež, da se napravi diplomatska zveza med Vatikanom in angleško vlado. Leon XIII. ima že dolgo to željo in si je že čisto prizadeval, da se uvede diplomatsko občevanje, ali doslej vedno brez uspeha. Anglija je sedaj jedina država, ki nima svojega zastopnika v Vatikanu. Rusija in Prusija imata ondi svoja zastopnika, dasi niti ruska niti pruska vlada noče dovoliti, da bi imel papež pri njih svojega nuncija.

Iz državnega zbora.

Nedostojne za avstrijski parlament so bile seje preteklega tedna, posebno v petek, ko je pravosodni minister Gleispach okušal kulturo svojih rojakov in nemškoliberalnih prijateljev. Da ga niso med govorom Nemci oglušili s kričanjem, odriniti so jih morala češka pleča izpred ministerske mize. Tiščali so levičarji v ministra, da naj prekliče besedo, ker je dejal, da Nemci ne mislijo resno, ko se ustavljajo jezikovnim naredbam in zahtevajo, da bi ministri prišli na zatožno klop. Dvigale so se že pesti in malo je manjkalo, da ni prišlo do pretepa. V imenu poljskega kluba je poslanec Javorski in v imenu čeških konservativnih veleposestnikov grof Palffy izjavil, da bodo glasovali za prehod na dnevni red, ker je jezikovna naredba, kakor je že prejšnji dan dokazal poslanec Kaizl, v popolnem soglasju z zakoni in le potrditev starih pravic češkega naroda. Prehod na dnevni red je bil vsprejet v saboto z 203 proti 163 glasovom. Italijani so glasovali z Nemci in nekateri nemški Tiroinci so se glasovanju odtegnili.

Dostavimo naj še, da je dr. Šušteršič prav iz srca vseh Slovencev govoril, ko je v imenu slovanske kršč. narodne zveze izjavil, da je z ozirom na pravico in zakone vlada z omenjenima naredbama izvršila le svojo ustavno dolžnost. Dolžnost vlade je, da podeli članu XIX. državnega temeljnega zakona praktično veljavo v vseh kraljestvih in deželah naše države, tudi v onih, kjer prebivajo Slovenci, Hrvatje in Rusi. Mi zahtevamo popolno in jednako narodno pravico za vse narode naše domovine. Samo z odločno izvršitvijo ravnopravnosti bo mogoče napraviti mesto za velike gospodarske in socialnopolitične državne naloge. Veseli nas, da je bratski narod češki dobil mal del svojega prava. Glasovali bomo za prehod k dnevnemu redu. — Slovanski poslanci so pritrdili tem besedam z živahnim ploskanjem.

Dne 9. maja proti večeru sta prišla na vrsto še nujna predloga dr. Gregorčiča in dr. Laginje o razmerah na Goriškem in v Istri. Izvrstno je opiral laško kliko in njeno obnašanje poslanec dr. Gregorčič v poldrugo uro trajajočem govoru. Neznosne so razmere na Primorskem. Veliko ljudij je zaprtih zaradi nemirov. Krivi so izgredev Italijani in deloma tudi Slovenci, največ pa nepolitično in nepostavno postopanje vlade. Italijani v Gorici slave kot mlike može, ki niso skrivali svojega protiaustrijskega mišljenja. Jeden takih je bil Favetti, ki je bil obsojen na več let v ječo, a potem pomiloščen, z navdušenjem vzprejet v Gorici in nameščen kot občinski uradnik. Ker so mu bila avstrijska tla pod nogami prevročna, hodil se je navduševat za Italijo v Palmo Novo. Ko je umrl, so ga pokopali Goričani na mestne stroške in še spomenik bi mu bili postavili, ako bi ne bila vlada prepovedala. Taki irredentovci so vzorniki sedanji mladini, ki se vzgaja v italijanskem duhu. Italijani vedno naglašajo, da se mora ohraniti italijanski značaj Gorice. Toda Gorica je na slovenski zemlji, ločena zemljepisno in gospodarski od italijanskega sveta, ter v vsakem oziru odvisna od Slovencev. Prvotno je bila Gorica slovenska. Še sedaj živi v mestu mnogo Slovencev, veliko jih pa italijanski mogotci poitalijančijo vsled svojega pritiska. Med splošnim začudenjem je govornik naštel nad 100 slovenskih družinskih imen, katera nosijo sedaj najveljavnejše goriške družine italijanske. Kaj je italijansko v Gorici? Občinski svet, občinski urad, šole in predrznost italijanskih časnikov. Slovenskim vasem se da-

jejo, ne da bi županstva dovolila, italijanska imena. V Gorici skušajo odpraviti slovenske propovedi in petje; slovenskih porotnikov nočejo, češ, da se morajo vse obravnave vršiti v italijanskem jeziku. Ako tedaj Slovenec toži, pred laškimi porotniki, gotovo propade s tožbo, in, ako je tožen, je gotovo tudi obsojen. Italijanski časniki na Primorskem imajo isto vlogo, kakor so jo imeli židovskoliberalni listi pred 15. leti na Dunaju. Vlada se je najtesneje zvezala z vladajočo stranko in jej je popolno na razpolago. Nato je govornik obširno pojasnjeval dogodke v goriškem občinskem svetu. Italijanski poslanci so postajali med govorom silno razdraženi in so dr. Gregorčiču vedno ugovarjali, a on se ni dal motiti.

Ako se Slovenci le ganejo, smatrajo to Italijani kot provokacijo. Nasproti pa oni dražijo in počenjajo, kar jim pride v glavo. Govornik omenja bandanje in kričanje po zmagi pri državnozbornskih volitvah v veleposestvu. Napadali so Slovence in vsklikali: Evviva Italia! Evviva Garibaldi! Evviva Umberto! Neki navzoči general je vprašal: Ali sem še v Avstriji?

Grof Badeni je odgovoril na interpelacijo o primorskih razmerah, in sicer tako, kakor je dobil poročila od svojih mož: kriv Lah, kriv še bolj Slovenec, vlada jih pa miri in zapira.

V četrtek se je razprava nadaljevala. Izvrstno je osvetljeval poslanec Spinčič razmere v Istri. Zadnjih sto let se manjša število Hrvatov in Slovencev. Kriv je poitalijančenju vladni zistem. 17.000 otrok v Istri nima šole, nikjer ni v deželi hrvaške ali slovenske srednje ali pa strokovne šole. Dobe se pa okrajni glavarji, ki ne razumejo besedice hrvaški. Namestnik in več njegovih svetnikov ne razume niti hrvaški, niti slovenski. Izzivajoče italijanske slavnosti pri zadnjih volitvah so prouzročile velike nemire. Dne 16. marca je zaradi italijanskih groženj 3000 Hrvatov moralo spremljati svoje volilne može v Poreč. Dokler so bili Slovani Italijanom sužnji, je bilo prav. Vlada vedno drži z Italijani. Razožila je Hrvate, da je s tem prikrila svoja zločesta dela. Žandarm. Italijan, je prebodel Hrvata, ker je vskliknil: „Živela Avstrija!“ Osramočenim in preganjanim slovenskim dijakom so vzeli študentske stipendije, zasramovalcem Italijanom so jih pustili. Vse to je nasledek vladnega zistema, ki je podoban vladanju Stambulova v Bolgariji. Dolžnost osrednje vlade je, da spremeni zistem ter Hrvatom in Slovincem da pravico.

Posl. Rizzi je trdil, da se terorizuje italijansko prebivalstvo na Primorskem, ker hujskajo slovenski prvaki. Stiskani so le Italijani in ponoči v nevarnosti. Zapri naj bi se slovenski agitatorji, ne pa kmetje.

Poslanec dr. Žitnik je poudarjal vzajemnost Jugoslovanov. Na milost in nemilost so izročeni stranki, kateri je vsako sredstvo dobro, da vzdržuje nadvlado na škodo avstrijske misli. Kar se je tam doli sejalo, gre že v klasje, ker pomagajo vladni organi. Nabergujevo izvolitev v občinski svet tržaški so zavrgli brez uzroka in poteptali z nogami pravico. V Trstu se prodajajo izdajski zemljevidi. Ne gre se samo za bodočnost Slovanstva, ampak tudi za črnozolto zastavo. Odpravi naj se na Primorskem škodljivi zistem, katerega je uvedla nemško-liberalna vlada.

Vladni zastopnik baron Czapka je polemizoval z Gregorčičem in Spinčičem, zatrjeval, da sta mnogo pretiravala in kar je resnice, so pa krivi Slovani, ki so imeli orožje in delali izgrede. Oblastva so pa vedno storila le svojo dolžnost.

Poslanec Lenassi je zopet tvezil o preganjanju Italijanov in se je skliceval na izjave ministerskega predsednika. Navajal je „Sočo“ z dne 30. aprila, da hujska.

Poslanec Biankini pravi, da zahtevata človekoljubje in dostojnost države, da dobé pravice Slovani na jugu. Hrvatje v Dalmaciji vzdihujejo pod igom pseudo-italijanske stranke. Primorje je v nevarnosti, da izgubi v nekaterih desetletjih slovenski značaj, ako se razmere ne spremené prav kmalu. Napravi naj se iz Slovanov naravna obrana proti poželjivemu italijanskemu sosedu. Hrvatje in Slovenci bomo glasovali za nujnost.

Poslanec dr. Ferjančič je omenjal, da se je samo s silo in sleparstvom pri zadnjih volitvah doseglo, da so dobili Italijani 11 mandatov izmed 15, dasi so v manjšini, kako naj bo tedaj ljudstvo mirno? Odgovornost ima vlada. Razveljavila se je izvolitev patrijota Nabergerja, ko je bil voljen za dež. poslanca in v mestni svet, brez vzroka. To je infamnost. Začuden sem poslušal odgovor ministerskega predsednika. Poslušal je le obtožnica in se opiral na njegovo mnenje. Protestujem proti temu in izjavljam v imenu slovenskega naroda, da obžalujemo odgovor ministerskega predsednika.

Glavna govornika sta bila poslanca dr. Hortis in dr. Laginja. Hortis se je drznil trditi, da so Slovani volkovi in Italijani ovce, katere pritiska tudi vlada. Kar je dobrega na Primorskem, so naredili Italijani.

Dr. Laginja je odločno zavračal očitjanje, da so njegovi pristaši povzročitelji nemirov v Istri. On je le oborožene kmete pred Porečom opominjal, naj gredo domov. Legitimacijski odsek bode pokazal, kako se je volilo. Italijani nimajo čiste vesti, ker so zavrgli v Poreču večkrat poslance, ki so bili izvoljeni soglasno. Ako ne dosežemo pravice, imamo še čas, da nastopimo proti vladi. Ako hočete napraviti mir, sprejmite predlog tudi in merito, da se vidi, kje naj se spremeni zistem.

Sprejela je nato zbornica nujnost predlogov dr. Gregorčiča in dr. Laginje.

Zvršile so se volitve v nekatere odseke. V justični odsek 24 članov sta voljena izmed slovanske zveze dr. Klaič in Vinicki; v petičijski odsek 24 članov: Biankini in dr. Žitnik; v imunitetni odsek dr. Ferjančič, ki mu bode načelnik; in dr. Trumbić; v davčni odsek 36 članov, Ohromovič, Pogačnik in Zore; v legitimacijski odsek dr. Ferjančič, dr. Laginja in Vahnjanin.

V proračunski odsek so bili voljeni iz zveze: dr. Krek, dr. Gregorčič, Barvinski in Vuković; v kmetijski odsek: Povše, Žičkar, Perić, Vahnjanin; v železniški odsek: grof Coronini, Šuklje, dr. Bulat, Ohromovič.

Dne 10. maja je bila na dnevnem redu pogodba z Bolgarijo. Grof Badeni je za poročevalca naprosil barona Schwegelna, ki je nasvetoval naj zbornica pritrudi pogodbi. Izvoz iz Avstrije v Bolgarijo znašal je l. 1895. 28 milijonov frankov. Največ se izvažajo strojevi, surovini, tkanega in kolonijskega blaga.

Poslanec Pogačnik in tovariši so vložili nastopni samostalni predlog: Vlada se pozivlja, da predloži nov zakon, po katerem se bodo v namestno rezervo uvrščevali razun slabotnih, kolikor mogoče, sinovi srednjih kmečkih posestnikov, kateri so za uspešno obdelovanje kmetij potrebni, ne da bi se s tem zmanjšalo število dovoljenih novincev.

Dne 11. maja je bila obravnava o državnih podporah v olajšanje bede. Vsprejeta je bila tudi resolucija poslanca Pfeiferja, da naj se vlada pri podporah ozira tudi na dolenjske občine, katerim so l. 1896. toča, povodnji in druge nesreče naredile mnogo škode. — Vitez Berks je predlagal, da naj vlada izda naredbo, po kateri se davki od poljedelcev eksekutivnim potom ne bodo izterjevali toliko časa, dokler so v posameznih okrajih semnji prepovedani zaradi kuge.

V verifikacijskem odseku je poročilo o izvolitvi Hortisa in Mauronerja dobil dr. Laginja, o izvolitvi Laginje in Bartolija dr. Ferjančič in o izvolitvi Verzeznassija Čeh dr. Dyk. Lahji so vsled tega zelo poparjeni, ker se boje, da bode zmagala pravica. Na pomoč so jim prišli v četrti nemški nacionalci, ki so se pritoževali proti tej razdelitvi, seveda zopet na surov način.

Domače novice.

Osebnostne stvari. Prečastiti gospod knezoškof lavantinski je šel v Rim, poročat o stanju svoje škofije. — Doktorjem modroslovja je bil v Rimu promoviran štajarski Slovenec č. g. Frančišek Kovačič. — Umrli je g. Anton Perne, notarski kandidat v Gornjem Gradu, dne 6. maja.

Najosebniše stvari. „Slovenski Narod“ je pisal v 105. številki: „Ko bi mi mogli napraviti Trstenjaka direktorjem mestni hranilnici, Ko-

blarja pa kanonikom in dr. Gregoriča zdravniškim deželnim svetnikom — pa bi bilo vse dobro, in „Slovenski List“ bi zaspal, kakor zaspil muha pričetkom zime. Žalibog, da ni v naših rokah, vse tri gospode tako preskrbeti, in zatorej moramo že še i nadalje prenašati „dokaze“ „Slovenskega Lista“. — Stvar je taka: Ako se bode dr. Tavčarju posrečilo, premagati narodno stranko in vzdržati zvezo z Nemci, bode lahko vse tri gospode preskrbel, kakor je gori pisal, in takó znebil se „Slov. Lista“, ki mu je mnogo bolj zopern, kakor živa muha. Ako pa zveza z Nemci pade, potem pa gorje! Dr. Tavčar ne bode baron na Visokem, Govekar ne primarj v ljubljanski bolnici in Malovrh ne oskrbnik ljubljanskega gradu. Vsi trije postanejo mrtve muhe, „Slovenski List“ pa živahen dnevnik.

Plodovit pisatelj. Meseca februarja tega leta se je izkopal pisatelj Justin iz svoje „krvi“ in je postal urednik svinjskih krač pri Listku „Slovenskega Naroda“. Najbolj debela je bila ona svinjska krača, katero je izmozgal letošnji veliki petek (!). „Narodovo“ listnico uredništva ima tudi v oblasti in že ondi razodeva nenavadno duhovitost in plodovitost v navajanju raznih novelic, ki bi se lahko pisale. Zadnje saboto mu je „kri“ šinila v možgane in dr. Justin — to bode njegovo romantično ime, kadar postane doktor — je nakopičil v Listku „Slov. Naroda“ št. 104 visoko gromado sila estetičnih naslovov za nove „krvave“ romane, s katerimi bode krmil inteligentne bralce „Slovenskega Naroda“, dokler jim bode ugajala taka piča. Celo g. Aškerc nam bode pritrdil, da so te klobase naturalistično fine. Naslovi romanov, s katerimi bode razveseljeval srečne Slovence pisatelj omenjenega Listka, se glasé doslovno po „Narodu“: Klerikalci obojnega kova in spola. — Klobasa poleg klobase. — Jalov listič. — Herostratsko pečenje. — Pljuvalnik. — Giljotina. — Krvoločni klerikalni listič. — Klerikalni rabelj. — Bornirani Mahničanci. — Zagrizeni sovražniki. — Drzni grdilci. — Brezstidni psovalci. — Klerikalna ljutost. — Najnesramnejša samozadovoljnost. — Sila modri lemenatarček. — Velikan Aškerc. — Polit z gnojnico. — Prediven trifolij. — Klerikalni pseudo-literati. — Črnuhi. — Izguba sramote v fanatizmu. — Besno tolčenje. — Črna vojska. — Duševna impotenca. — Duševno evnuštvo. — Lemnatarški modrijani. — Mlečni lemenatarji. — Estetični klerikaluhi. — Omejeni filistri. — Obupane plesnjive device. — Vedno moralistične stare device. — Carduccijev satan. — Justin pravi, da bode pri vsakem stavku debelo tiskano: „Ljubi čitatelj, to je satira, — to je ironija, — to je zafkacija, ne pa resnobno mišljena povest!“ — Ali je dr. Tavčar zadel terno, ko se mu je posrečilo, vjeti tako silovit in zlikan talent za „Slovenski Narod“, kakor je Justin. Ta najeti junak je sicer že postaren, pa še skoro tako dobro podira „mlečne“ lemenatarje, kakor je nekdanj njegov kruhodajalec podiral farovške hlebce. Najbolj „piramidarno“ je pa to, da postavi Justin kmalu celo slavo profesorja Pleteršnika v senco. Pleteršnikov slovar je že zastarel, ako se še letos ne spopolni z zgoraj naštetimi „čarobno-elegantnimi“ Justinovimi plodovi.

Zjedinjena Slovenija. Pod tem naslovom je prinesla zadnja „Domovina“ članek, ki ima lep namen, gojiti v Slovincih želje po zjedinenju. Žebelj na glavo je zadel člankar pišoč: „Pot do Zjedinjene Slovenije bi bila jedinstvo kranjskih Slovencev in sloga, in bratska ljubezen med pokrajinskimi Slovinci. Ljut boj se bide med kranjskimi Slovinci. Ta boj se mora najprej končati, kajti kjer so sveta načela (!) na sredi, mora utihniti nasprotovanje. Predznake približanja obeh strank že opažamo. Ako nas vse ne moti, bode ravno „slovanska krščansko-narodna zveza“ tvorila most za zblizanje teh strank.“ — Sedaj pa mahne člankar naenkrat žebelj po strani in ga skrivi, ko piše dalje: „Druga ugodna okolnost zato bi pa bila, kar se nam obeta, preustrojitev programa narodne stranke, kakoršen poziv je že v „Narodu“ Justin prijavil.“ — Kaj tako bedastega bi ne mogel napisati noben Štajarec. Za to je že moral priti v „Domovino“ curek izmed obojja „Narodovega“ uredništva. To obojje najbolj želi preustrojitev programa

narodne stranke, ker v svojem glasilu pred tremi leti sklenjeni program z nogami tepta. In zakaj? Program narodne stranke je prekrščanski, onemu, ki je bil sklenjen na katoliškem shodu, prepodoben, tedaj proč ž njim, da postane razpoka med strankama očitnejša! To hočejo „Narodovci“, namreč osebe, ki imajo „Slov. Narod“ v oblasti. Kaj pa pravi narodna stranka? Ona nima na „Narod“ prav nikakega vpliva. Z godrnjanjem in nevoljo se jih pa vender precej daje voditi najpodlejšim pisčem v „Narodu“, samo iz strahu, da bi ne prišli pod „črni klobuk“. To so faktične razmere, ki so v istini žalostne. Še bolj žalostne in neznosne pa gotovo postanejo, ako bodo Kranjcem prijavljali pozive „Justinini“. Pametni narodni možje v Ljubljani že trdijo, da je zadnji čas, da se skliče shod, ki bode spodil „Justina“ in druge kozle z narodnega zelnika, napravil zvezo proti brezverstvu, demoralizaciji in breznarodnjaštvu, ter zahteval od „Narodovih“ lastnikov in urednikov, da naj se držé sklenjenega narodnega programa. Potem bode naša „zveza“ na Kranjskem in na Dunaju ne le mogoča, ampak tudi gotova in trdna — začetek bode zjedinenju Slovenije.

Čast, komur čast! Zadnji terek se je naenkrat vreme zasukalo in „Slov. Narod“ je vzel v žehto socijalne demokrate (!). Njihov program nahaja sicer samo v nekaterih točkah pomankljiv, a vender z ozirom na Slované naravnost škodljiv. Socijalna demokracija, pravi „Narod“, nosi nemški pečat, kateremu se je pridružil po zaslugi židovskih voditeljev še očitni znak slavofobstva. Širiti med Slovani socijalno demokracijo, se pravi, spodkopavati njihovo moralo in značajnost, učiti jih narodnega izdajstva. Pisarjenje in govoričenje socijalne demokracije je humbug. Glasovali so ti „pravični“ socijalni demokrati z Nemci proti Slovanom, glasovali z zakletimi sovražniki enakopravnosti in z židovskimi liberalci. „Najsvetejša načela“ avstrijske socijalne demokracije so torej le fraza-publika, ki pač lepo zveni, a se v dejanju razkadi v nič. Avstrijska socijalna demokracija je podpirateljica nemških in židovskih strank ter zatirateljica Slovanov! Zatajila je svoja „najzvestejša načela“, pogazila je bistveni točki svojega programa: pravičnost in potezanje za enakopravnost, pa pokazala je celo, da ni internacionalna, nego protislovanska. Svoje delovanje torej pač lahko takoj ustavi! — Tako pridigo je tedaj socijalnim demokratom naredil „Narod.“ Videli bodemo kmalu, ali je bil oni terek samo g. Malovrh na vakancah, ali pa se je res „Narod“ začel bližati sklenjenemu programu narodne stranke. V poslednjem slučaju: Čast mu!

Skrb za židovstvo. Gospodarski položaj Ljubljane je tak, da si židovstvo opravičeno stika glave, računajoč na bogat plen v bodočnosti. Dolžnost slovenskega časopisja v Ljubljani bi torej bila, opozarjati na najnezatnejši židovski pojav med nami. Tu bi si pač lahko vsi listi v Ljubljani podali roke. S tem svojim mnenjem smo žalibog med tukajšnjimi listi osamljeni. „Slovenski Narod“ se je nedavno še celo nekako norčeval iz nas, ko smo povdarjali potrebo slovenskega delovanja vsaj na tem polju. Na mestnem trgu bode sedaj res otvorila tovarna za črevlje iz Mödlinga prodajalnice, s katero bo uprizorila uprav židovsko-nesramno konkurencijo domačim črevljarjem. Ta najnovejša židovska prodajalnica v Ljubljani je dokaz, da židovstvo v Ljubljani ne nazaduje, nego da napreduje. „Slovenski Narod“ z velikim inseratom priporoča to židovsko prodajalnico. Ako že nima prijazne besede za obrambo tukajšnjega črevljarskega obrta, naj bi vsaj židovske inserate metal v koš. Hujskati proti slovenskim bratom in delovati za žide, to je res velikanska gospodarska akcija Tavčarjeve strančice. Naposled še začujemo iz „Naroda“ glas: „Raje ž židi, nego z . . . .“ In nekateri so še celo tako kratkovidni, da pravijo, da delamo proti slogi, ako šibamo take nezdrave razmere. Sloga pač ni možna prej, dokler se zmešani pojmi v „Narodni tiskarni“ temeljito ne zbistré.

Prenos Kopitarjevih kostij. Odbor Slovenske Matice je sklenil, da se umrli ostanki slavnege učenjaka Jerneja Kopitarja prenese v

Ljubljano, ker se zazida Markovo pokopališče na Dunaju. Volili so za priredbo slavnosti odsek, namreč gg. Grassellija, Koblarja in dr. Požarja.

„Dramatično društvo“ je priredilo v nedeljo 9. t. m. dramatično predstavo v Celju. Člani slovenskega gledališča naj bi se med počitnicami lotili velikega domoljubnega dela ter prirejali predstave v pokrajinskih slovenskih mestih. Se ve, uplivali bi znatno le tedaj, ako bi predstavljali boljše in resnejše igre, nego ste igra „Piké“ ali „Krojač Fips“, s katerima so v Celju kazali slovensko gledališko umetnost.

Ljubljanski „Prater“ je nastal v Lattermannovem drevoredu. Ljubljancje se obnašajo v svojem „Pratru“ prav po dunajsko. Prihodnje leto naj se ta prostor primerno uravna, da bo bivanje ondi občinstvu udobnejše, še letos pa naj se razsvetli oni del drevoreda, ki vodi od železničnega tira do „Pratra“.

Slovenska trgovina v Gorici. Goriški Slovenci se pritožujejo, da nimajo zastopanih v Gorici vseh trgovskih strok, kar bi bilo želeti pri njihovem boju proti laškemu trgovcem. Prijatelj z Goriškega nam piše, naj bi ta nedostatek odpravile vsaj večje slovenske tvrdke s tem, da ustanove v Gorici podružnice. To naj bi uvaževali sebosno trgovci z manufakturnim blagom.

Šolskim voditeljem. V interesu šolske mladine bi svetovali, da bi se sedaj ne prirejevali šolski izleti, ko je majnik tako mrzel in neprijeten, da so otroci veseli, ako pridejo zopet v gorko sobo. Kako lahko si nakoplje otrok bolezen za vse svoje življenje, ali pa še hujše; saj običajno taki izleti niso vezani na mesec, in je vse jedno, ako se priredi izlet tudi junija meseca.

Shod v Cerknem na Goriškem, katerega so sklicali socijalni demokratje na nedeljo dne 3. t. m., je dosegel ravno nasprotni vspeh, kakor so pričakovali prireditelji. Dasi se je pod poveljstvom ljubljanskega Kristana pripeljalo iz Idrije kakih 120 socijalnih demokratov, je bila udeležba od strani domačinov vender tolika, da je bil naskok socijalnih demokratov sijajno odbit.

Velik sneg je zapadel vse planinske avstrijske dežele zadnje sredo. V Ljubljani se sicer sneg ni mogel prav prijeti, a vendar je polomil drevje; mnogo več ga je padlo po kranjskih hribih. V Ratečah pri Kranjski Gori so ga imeli nad 50 cm. Cesta čez Ljubelj je pa zametena že od 7. t. m., ko je zapadel Karavanke, in sedaj je pretrgana vsaka zveza. Poroča se nam, da je v nekaterih krajih Koroškega padlo v sredo snega skoraj meter na debelo. Nad peden visoko je zapadel i pri Irdningu na Štajarskem. Časniki imajo poročila, da so tirolske in solnograške doline kakor sredi zime. Do 30 cm visoko je padlo snega celo okrog Brescije in sploh po severni Italiji. Škoda na sadnem drevju, po gozdih in vrtovih je velikanska. Trijaci so letos prehudo pokazali, kako znajo zasukati pratiko in narediti sredi majnika zimo. Bati se je te dni velikih povodenj.

Nova pošta v Godoviču bode začela poslovati prihodnji teden. Največ zaslug za ustanovitev te pošte ima ondotni gospod župnik.

Vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda se v Ljubljani ne dobe po vseh tobakarnah, niti po vseh gostilnah. Slovenci, zahtevajte jih povsod!

V zakladi za našo organizacijo so darovali: Č. g. E. K. z geslom: „Le naprej, pogumno in pošteno!“ 5 gld.; Č. g. J. G. 5 gld.; Č. g. dr. J. F. 5 gld.; Č. g. J. V. 20 kr.; vesela družba nabrala 6 gld. 10 kr. V 19. številki izkazano 435 gld. 4 kr. Skupaj 456 gld. 34 kr. Somišljeniki! Posnemajte darovalce, zahtevajte „Slovenski List“ po gostilnicah in kavarnah! Pridobivajte novih naročnikov!

Slovanski svet.

Osredni Matici šolski v Pragi je volil policijski komisar Frid. Šnel 200.000 gld. Vrh tega so dobili razni kulturni zavodi nekoliko tisočakov. Blag spomin plemenitemu možu!

Češka šola na Dunaju. Med dunajskimi učitelji, med katerimi je na stotine Slovanov, se je našla večina v „Centralvereinu“, ki je postavila za kandidate za okrajni šolski svet take može, ki so izjavili, da bodo glasovali za pode-

litev pravice javnosti češki zasebni šoli v 10. okraju dunajskem ter sploh za osnivanje šol, v katerih bi se otroci čeških starišev na podlagi materinščine usposobljali za poznejši pouk z nemškimi učnim jezikom. Ker so pokazali ti možje pametna pedagoška načela, nastal je grozen vihar v Nemcih, kateri so baje „modri“ in „liberalni.“

Rodoljuben Srb. Obstanek novosadske srbske gimnazije je bil v nevarnosti. Obzirna madjarska vlada je našla, da je zgradba, v kateri je gimnazija, stara, in je zapretila, da zatvori gimnazijo, ako se ne sezida nova. Kaj storiti? Jedinna pot je bila, apelovati na darežljivost srbskih rodoljubov Nade in pozivi niso bili zastoj. Baron Miloš Bajić je sam žrtvoval sto tisoč forintov za zidanje nove gimnazije v Novem Sadu. Odlični Srb Bajić je vnuk Miloša Obrenoviča I. Njegova rodoljubna požrtvovalnost zasluži pohvalo vsega Slovanstva.

Srbski kralj v Črni Gori. Lepe slavnosti so napravili Cetinjani srbskemu kralju Aleksandru, ko je prišel snubit knjeginico Ksenijo. Z opisom teh slavnostij je napolnjen „Glas Crnogorca“ od zadnje sabote. Narod je napravljaj kralju prisrčne ovacije. Knez Nikola in kralj Aleksander sta si pri obedu napivala kot najljubša brata, povdarjaje „tvrdno bratstvo Srbije in Crne Gore“. Vrnil se je kralj v Belgrad mimo Dunaja, kjer je obiskal našega cesarja. Črnogorskega prestolonaslednika princa Danila je imenoval srbski kralj polkovnikom in princa Mirka kapitanom v 9. srbskem pešpolku, čegar častni lastnik je knez črnogorski.

Črnogorska knjeginjica Ana bode vzela v zakon Frančiška Jožefa princa Battenberškega. Poroka bode dne 18. maja na Cetinju.

Mesto Zagreb se jako lepo razvija in glede krasnih zgradb daleč nadkriluje Ljubljano. Prav potrebna je bila v Zagrebu nova kanalizacija, ki se je te dni začela izvrševati v glavni zagrebški ulici, v Illici.

Društva.

„Osrednje društvo avstrijskega železniškega osebja“ je predložilo pred nekaj dnevi pravila v potrjenje. Društvo je naperjeno proti socijalni demokraciji, ki je v svojih „strokovnih društvih“ le izsesavala železničarje. Novo društvo bode posvečeno izključno le zastopstvu stanovskih in strokovnih interesov avstrijskih železničarjev. Železničarji, združite se, pristopite vsi k osrednjemu društvu avstrijskega železniškega osebja in bodočnost bo in mora biti vaša!

Družbe sv. Cirila in Metoda ženska šentjakobsko-trnovska podružnica v Ljubljani, ki je vsled izredne delavnosti gđ. Antonije Kadivčeve in drugih odbornic bila najlepši kinč družbe, je vsled razžaljenja notarja Plantana v Gospodu zaspala. Zadnje nedeljo se je pa, kakor se nam poroča pod predsedstvom gospe dr. Tavčarjeve zbral v „Narodnem domu“ venec rodoljubnih dam, ki so zaklicale: „Deklica, vstani!“ Obudile so lepo podružnico in izvolile nov odbor iz samih delavnih čebelic.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so v zadnjih dveh tednih darovali: Gđ. Ljudmila Roblek v Litiji mesto venca na krsto gospe Ane Oblakove 2 gld. — Mala družba po pogrebu Č. g. Iv. Bolte, župnika v Ledinah. 3 gld. 73 kr. — Iz nabiralnika pri g. Ivanu Pignatariju v Črničah pri Gorici 1 gld. 51 kr. — G. Janko Jeglič, nadučitelj pri sv. Križu pri Litiji, svoto 1 gld. 30 kr., nabrano v Miklavčičevi gostilni za izgovorjene ptujke med slovenskim pogovorom. — Slavna posojilnica v Konjicah 25 gld. — Iz nabiralnika v A. Svetinovi gostilni v Žirovnici 2 gld. 50 kr. — Ženin iz Trnovega v Ljubljani 1 gld. — Č. g. Franč. Jeršič, vpok. župnik pod Št. Jurijem v Izlakah, za velikovško šolo 2 gld. — Č. g. A. Tolminec v Gradcu, mesečni donesek 5 gld. — Briska podružnica v Biljani po g. F. Simičiču 30 gld. — Čisti dohodek zabavnega večera šenklaško frančiškanske ženske podružnice v Ljubljani 80 gld. 46 kr. — Gospodje ljubljanski bogoslovci pokroviteljnine 102 gld. 32 kr. — Slavna posojilnica v Ribnici 20 gld. — Bog plačaj vsem milosrdnim dobrotnikom! Opozarjamo vse

častite gg. podružnične blagajnike in blagajnice, da bi začeli pobirati udnino. Letos je dohodkov za dober tisočak manj, kakor jih je bilo lani osovrej. Slovenci, ne nazaj, ampak naprej!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Javni društveni shod priredi slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani v nedeljo dne 16. maja t. l. ob 1/4 uri popoldne v prostorih gostilne pri Lozarju na sv. Jakoba trgu. Vspored: Delovanje državnega zbora. Raznoterosti. K mnogoštevilni vdeležbi vabi odbor.

Češka podružnica „Slovenskega planinskega društva“ se snuje v Pragi. Te dni se predložé pravila v odobrenje. Sprožil je to pomislivo misel Slovenec F. Tomšič, nadinženir pri deželnem odboru v Pragi. Bratje Čehi so uprav oduševljeni oboževalci jugoslovanskih pokrajin. Naj bi jih v ljubezni do slovenske zemlje in slovenske turistikos posnemali tudi — Slovenci. „Slovensko planinsko društvo“ pogreša še marsikaterega odličnega Slovenca med svojimi člani

Društvo „Slovenija“ na Dunaju. Novo voljeni odbor akademičnega društva „Slovenije“ se je v svoji seji 10. t. m. sestavil sledeče: predsednik: cand. iur. Metod Dolenc; podpredsednik: stud. phil. Ivan Košnik; tajnik stud. phil. Anton Jeršinovič; blagajnik: stud. iur. Matija Marinček; knjižničar: stud. phil. Hinko Vodnik; arhivar: stud. iur. Josip Ferjančič; gospodar: stud. med. Josip Stojc; namestnika: stud. phil. Filip Gašparin, stud. iur. Ivan Varl.

Odbor akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu se je v seji dne 7. vel. travna t. l. sestavil tako-le: preds.: phil. Karol Verstovšek; podpreds.: med. Zmagosl. Kac; tajnik: phil. Davorin Majcen; blag.: med. Fran. Čeh; knjižn.: phil. Jan Koštič; gospodar: iur. Rudolf Potočnik; odb. nam.: iur. Miroslav Juvančič; preglednika: phil. Ivan Arnejc, med. Pr. Pertot; častni sodn.: phil. Jos. Wester, iur. M. Senčar in Fran. Cvetko, med. J. Frlan in Milan Papež.

Tržaška posojilnica in hranilnica se lepo širi. Tiskano poročilo kaže, da je imela l. 1896. prometa 568.527 gld. 81 kr. Čisti dobiček v znesku 2233 gld. 6 kr. pride v rezervni zaklad.

Mestna hranilnica v Radovljici je imela v mesecu aprilu denarnega prometa 114.352 gld. 36 kr.

Razne stvari.

Pri volitvah v dunajske okrajne zastope so antisemitje zmagali v 3. razredu v vseh 19. okrajih, v drugem razredu so pridobili svoji stranki na novo 9 okrajev in liberalci z židi so si priborili samo še 4 okraje. Izid volitev v 1. razredu priobčimo prihodnjič.

† Vojvodina Sofija Karlota Alençon, mlajša sestra Nj. Vel. naše cesarice, rodila se je dne 22. februarija 1847. v Monakovem kakor hči vojvode Maksa Jožefa na Bavarskem. V 18. letu svoje d. be zaročila se je princesa Sofija Karlota s kraljem Ljudovikom II. Bavarskim. Kralj je bil tako zaljubljen v svojo zaročnico, da je počenjal vsakovrstnih stvari, ki so že takrat — kralj je bil še-le 22 let star — dale sklepati, da mu duševno stanje ni v redu. Vse je bilo že pripravljeno za poroko in so po prodajalnicah prodajali celo fotografijo neveste z nadpisom: „Sofija, kraljica bavarska“, kar se je čulo, da je ta zakon splaval po vodi. Bržkone je razpustil zaroko kralj Ljudovik, izjavivši, da ni vreden biti nje soprog, ker je grozno — ljubosumen. Septembra meseca 1868. l. se je princesa Sofija poročila v Possenhofenu s princem Ferdinandom d' Orleans, vojvoda d' Alençon in Nemours, ki je imel takrat 24 let. (Vojvoda Ferdinand je bil drugorojeni sin kralja meščana Louis Filipa. Ur.) — Ko je vojvodinja doznala, da se je kralj Ljudovik utopil v jezeru svojega parka, napravila je ta vest nanjo globok utis. Kajti že po letu 1886., nekoliko pred smrtjo kralja Ljudovika, bila je vojvodinja hudo bolna. Ta vest pa jo je pretresla tako, da je bolehalo leta in leta. Ozdravela je v zdravilišču prof. Krafft Ebinga pri Gradcu. In sedaj, po poldrugem letu! Strašna usoda!

Smrt vojvode Aumalskega. Ko se je v Parizu spoznalo truplo vojvodinje Alençonske, poslali so žalostno vest o njeni smrti vojvodu Aumalskemu v Zucco. Vojvodo je tako prevzela vest o grozni smrti nečakinje, da ga je zadel mrtvoud na srce. Umrl je v navzočnosti svoje sestre princezinje Klementine Koburške in vojvodkinje Chartreške. Ta dogodek je zopet pretresel francoski narod. Akademija je napravila vojvodi veličasten sprevod.

Velik požar v Rusiji. V Grosniju, ob Tereku se nahajajo viri nafte (petroleja) družbe Rusanov. V jedni zgradbi te družbe nastal je te dni ogenj, ki se je razširil jako naglo ter se lotil tudi sosednih poslopij družbe Adduverdov. Ogenj je napravil ogromno škode. Pogorelo je 7 poslopij, v katerih so bili stroji in poleg tega 5 rezervoarjev v katerih je bilo pohranjenih 4 milijone pudov nafte.

Požar v Windisch-Matrei. V trgu Matrei se je vnel 10. t. m. po noči grozen požar, ki je vpepelil 80 poslopij. Rešili so le cerkev, šolo, uradno poslopje in 15 hiš.

Svetovno razstavo v Bruselju so otvorili 10. t. m.

Čudni slučaj. V Parizu so imeli te dni zopet znaten požar. Pogorel je hlev cirkusa Modier. V cirkusu so nameravali pod predsedstvom Casimir Perierja prirediti dobrodelno predstavo, katero so pa vsled požara v dobrodelnem bazarju preložili.

Grško-turška vojna.

Grkom bojna sreča ni mila, turški vojski nikakor niso kos, vsa dohajajoča poročila govore, da se Grki vedno le umikajo pred zmagovito vojsko Edhem paše. Celo v Epiru, kjer so bili dokaj časa srečni, potisnili so jih Turki nazaj in bodo začeli i na tem bojišču ofenzivo. Grška vojska je prestrašena in zbegana, o disciplini se niti več govoriti ne more. Princ Konstantin se vedno le umika, ker nima dovolj vojske, da bi mogel začeti večjo bitko. Nekatera poročila javljajo, da so Grki odločeni za odpor do skrajnosti in da hočejo z vso silo braniti kraj Domok

in prelaz Furko, a druga poročila pravijo, da je grška vlada sprevidela brezuspešnost nadaljnjega odpora in naprosila evropske velevlasti, da posredujejo. Ustregla je želji velevlastij in odpoklicala svojo vojsko s Krete. Sultan sam ni naproten, da se mir sklene, že z ozirom na velike zmešnjave, ki bodo nastale v slučaju nadaljevanja vojske, ko se bodo izseljevali v Turčiji bivajoči Grki. Turčija bode zahtevala 78 milijonov fr. vojne odškodnine, in pa urejenje tesalske meje. Od svoje zahteve, naj Grki izročijo svoje oklopnice, bode pač na željo velevlastij odjenjala.

Vojne med Grki in Turki bi bilo kmalu konec, a zadnje dni se je bojna sreča nekoliko spremenila. Obojni napredujejo, porabljačoj skrajne moči, da bi zadnje zmage vplivale pri sklepanju miru. Grki oblegajo Nikopolj in Preveso in gredo v Epiru proti Filipiadi, Turki pa stoje pred Domokom z veliko vojsko. Poslaniki drugih vlad posredujejo v Carigradu, da bi se napravilo premirje. Grki pa so ponosni in nočejo nič slišati o tem, da bi plačali kako vojno odškodnino. S Krete so Grki odpoklicali svoje vojake na glavno bojišče pred Nikopolj. — Nekaj avstrijskih ladij se s Krete kmalu povrne domov.

Lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta.

Ob sedanjem času za uživanje najbolj pravno pristno-sveže in čisto
✻ Dorš. medec. ribje olje. ✻
1 stekl. 50 kr.; dvojna 1 glđ.

Neprekosljivega učinka je
Tanno-Chinin tinktura za lase
katera ohranjuje lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.
1 steklenica 50 kr. z navodom.

Jedina zaloga:
lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek.
LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak
v Ljubljani, Rožne ulice št. 3
izvršuje po najnižjih cenah
sobna slikarska dela
v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se posebno za slikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Pleskarska in lakirarska obrt
Josipa Makovca
Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.
se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor v mestu tako na deželi
zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.
Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Zobozdravnik
AVGUST SCHWEIGER
ordinira vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne
in od 2. do 5. ure popoldne.
v hotelu „pri Maliču“, II. nadstropje
št. 25—26.

Umetelni zobje v zlatu brez neba (takozvana kronska in mostovna dela) ostanejo trajno v ustih. Istopako v kavčuku posamni zobje in cela zobovja. Kavčukovi komadi se na nebni strani oblože z zlatom, ne povzročujejo nikakršnega duha ali vtisa na nebni zlezni mreni.

Nova emajlova plomba, nerazrušljiva, za katere trpežnost se jamči, po plombiranju se nikdar ne pojavijo bolečine, sprednji zobje se z njo lahko na polovico nadomestijo.

Nova ameriška zlata zobna plomba za vsak zob.

Vsa dela in operacije se izvršujejo solidno in reelno s popolnim jamstvom.

Ostane trajno tukaj.

Andr. Druškovič,
trgovec z železnino
v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.
priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

Poštena postrežba.

Ignacij Čamernik
kannosek,
v Ljubljani, Poljske ulice 28.
Priporoča se prečistiti duhovščini za vsa
kannoseška cerkvena dela
oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.
Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih
nagrobnih spomenikov
in preskrbljuje na željo cele rakve.
Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.
Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Vožnja z omnibusi.

Podpisano društvo javlja slavnemu občinstvu, da otvori tekom prihodnjega tedna promet z vsemi svojimi omnibusi.

Proge: sv. Jakoba trg, — Mestni trg, — Vodnikov trg, — Reseljeva cesta, — Južni kolodvor.
Južni kolodvor, — Dunajska cesta, — Zvezda, — Cojzova cesta, — sv. Jakoba trg.

Omnibusi bodo vozili vsak dan od 6. ure zjutraj do 10. ure zvečer ter bodo na razpolago pri dohodu in odhodu vsakega osebnega vlaka.

Cena 5 krajcarjev za osebo.

V nadeji, da velespoštovano občinstvo to ceno vožnjo često uporablja, beleži

najodličnejšim spoštovanjem
društvo „Omnibus“.
J. Turk, načelnik.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani
ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino
zidarske opeke,
zarebane strešne opeke (Falzziegel)
(izdelane iz najbolj znane Vrhniske gline) z zraven spadajočo
stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitega železa
lončene peči in štedilnike
(lastnega izdelka)
Roman-cement
Dovški Portland-cement
kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.
Najnižje cene!!!

Njegova Svetost
Papež Leon XIII.

naročil je po svojem zdravniku profesorju dr. Lapponij-ju tekarnarju **PICCOLI-JU** v Ljubljani najsrčnejšo zahvalo za Njegovi Svetosti vpslano

tinktura za želodec.

Omenjeni zdravnik, kakor veliko drugih odličnih profesorjev medicine so **Piccoli-jevo tinkturo za želodec** preskusili, ter jo priporočajo kot izvrstno krepilo za želodec, ktera krepča želodec, pomnožuje tek ter pospešuje prebavanje in čiščenje.

Cena: 1 steklenica 10 kr., 12 steklenic z zavijem 1 gld. 36 kr., poštna pošiljatev 70 steklenic 6 gld. 50 kr.

Najvišje priznanje (28-2)

lekarju **PICCOLI-JU** v Ljubljani kot prirejevalcu **kapljic za želodec**, ktere je z zadovoljnim uspehom Nj. c in kr. Visok. prejasna gospa prestolonaslednica vdova nadvojvodinja

Štefanija.

izvolila opetovano uporabiti. — Cena steklenici 20 kr., 10 steklenic 1 gld. 50 kr.

Naročila izvršuje točno proti podvzetju lekarna G Piccoli v Ljubljani.

Pripraven, lahek, pol krit

koleselj

je na prodaj.

Pripraven osobito za gospode na deželi.
Natančnejše pove upravništvo „Slov. Lista“.

L. Mikusch,
Mestni trg št. 15

priporoča
svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov
po najnižji ceni.

FRANC ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA. Mestni trg.
Lešošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge. Priporočam torej vsakemu svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic vsakovrstne zlatnine in srebrnine ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogledati mojo zalogo. Zagotavljam najsoldnejšo postrežbo po kolikor mogoče nizkih cenah.

Spoštovanjem
FRANC ČUDEN.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

Andrej Rovšek,

kipar in izdelovatelj altarjev,
LJUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,
priporoča

svojo delavnico

vsem preč. cerkvenim predstojništvom in vsem ljubiteljem domače umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

Josip Leuz,

trgovec

v Ljubljani, Resljeva cesta

kupuje ter plačuje po možno najvišji ceni, kakor
**ribniški, angleški in
onejida - krompir, želod, hrastove
je žice, bukov žir, vsakovrstne
rastline (korenine in perje) v vsaki
množini.**

Plačuje takoj!

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

**Slikarja napisov, stavbinska in
pohištvena pleskarja.**

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.
Zaloga originalnega karbolineja.
Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,
Opekarska cesta št. 51.
priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnih
pečij iz glinaste snovi
od najpraprostejših do najfinejših rujave, zelene
ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.
Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.
Cene nizke.

V Ljubljani na Starem trgu 21 v Rudeževi hiši pri

Jakobu Zalazniku

dobiva se vedno svež in ukusen kruh, fino namizno in sladšičarsko pecivo po nizki ceni. Dobijo se vsak dan raznovrstni štruklji, domača potvica tudi v kosih in kruh na vago.

Priporoča se za naročila ob primicijah, svatovščinah, imendneh in raznih slovesnostih.

Avgust Erzin.

Ljubljana, Kravja dolina št. 18. (Radeckega cesta)
priporoča

svojo bogato zalogo premoga.

Cene:

Trboveljski premog 50 kilo 46 kr.
Kočevski „ „ „ 34 „

Drva žagane in sekane 50 kilo 50 kr.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

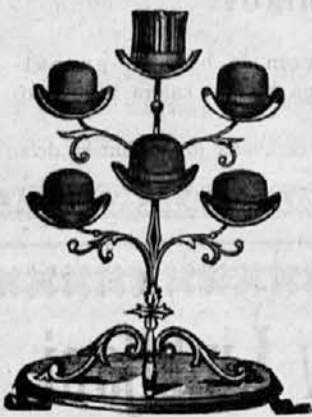
klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljavo

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Zahvala in priporočilo.

Podpisani se tem potom prečastiti duhovščini ter slavnemu občinstvu najprirčneje zahvaljujem za obilni obisk v domu „**Katol. rokodelskega društva**“ v Komenskega ulicah ter se prav ponižno priporočam v blagovoljno nadaljno naklonjenost v moji sedanji gostilni

Vodnikov hram

v Rožnih ulicah št. 19.

Za naravna in zdrava vina, kakor za vedno sveže pivo ter za okusna gorka in mrzla jedila se bode vestno skrbelo, da bodem tako zamogel v vsakem oziru vsem častitim gostom najboljšje postreči.

Z velespoštovanjem

Jakob Sterlé,
gostilničar.

**Najboljši
fabrikat!**

**I. kranjski
laneno-oljnati firnež.**

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najcenejše 26-6

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov, lakov in kleja v Ljubljani.